

LOPE OCHOA ORO-KOA, MONDRAGOKO UMANTA¹

(NEURE ADISKIDE EUSKARA-ZALE ARGI
ON JUAN KARLOS GERRA JAUNARI)

Iragoriko denporetako gertakizunak,
Jakite arren begiraturik liburura;
Istoria bat gaur irakurri egin dot eta,
Pentsamentu bat berak ekarri deust burura;
Birtute eder ta egiaren arerioak,
Zelan direan, gaiztakeria ta guzurra,
Orrese gaitik ez da faltako mundu onetan,
Gerra, ikara, lorra, negarra ta bildurra.

Direalako, baña egia zaiñtzen dabenak,
Beti gizonik onen, zuzen ta argienak;
Euren izenak bear litzakez urrez ipiñi
Izan ditezen mundua mundu ezaunenak;
Eta nik zelan nai nitukean beti goratu,
Gloria andi gure euskaldun umantenak,
¡Ai! banituke neure miñean arako berba
Erzilla zoli bertsolariak zituenak!

Goratu daidan Mondrogoeko familia bat,
Goratu ango seme argiak izenean;
Batzuk galtzairu giñik onenak legeche zerren,
Ziran bestek gerran ichasoz ta lurrean;
Jaungoiko eta Erregegaitik areik baziran
Soldadu onak Flandesen legez Italian;
Errazoa da alabau daidan gorenengoa,

(1) Umanta=héroe.

Neure indarrak al daben añan ta neurrian.

Lope Ochoa Oro—koazan familia artan,
 Izarrrik geyen agertu zana anayetan;
 Nork dirurian tantai andi bat landara artean,
 Ingurukoak arturik beso azpitan;
 Beste anayak izanagaitik bere andiak,
 Bakochak berak euki zituen lanbidetan;
 Lope Ochoa, baña zentoi¹ bat zentoi artean,
 Zalako jarri gaur gura neuke izarretan.

Berrogei eta zortzi urtean beti gerrari
 Izan zalako, eten bagarik armadetan,
 Ozeanoko gerretan bazan leyal ibili,
 Galeresetan alperrik iñoz jardun etzan;
 Baita armada lurekoetan euki zituari,
 Ardura asko, berak geroko urtietan,
 Nun bere Lope, ispillu bat zan askorentzako,
 Bere kontura euki zituan bearretan.

Infanterian Idiakez—enterzio zarren
 Artean bere bera izan zan bat kapitan,
 Erakusteko azkortasuna Milanen legez,
Países Bajos ta Alemanian, guztietan;
 Beti izan zan Aita Santua maite ebana,
 Beti beraren alde ebana pelietan;
 Beti gerrari katoliko on fedetsuen bat,
 Ta batez bere kantetan noian burruketan.

Milla seireun da ogeta amalau garren urtean
 Agor illaren bost garrenan zan jayo egiñ,
 Nordlinga uri guztiz zarraren muru aurrean,
 Amaikarentzat azken eguna izan zedin;
 Astera joian batallan nai ta, nai ez bear zan,
 Askok artzea bala, lantza ta ezpataz miñ;
 Orresegaitik bakochak bere aldetik eutsan,
 Pelearako prestetan zoli aurrez ekin.

Alde batetik Gustavo Horne eta Bernardo
 Weimar, zirean euren martizdi andiakaz,
 Zeintzuk pentsetan eben zirala katolikoan

(1) Zentoi=gigante.

Aldean nausi jaritsitako garaitzakaz;
 Ez eben uste inor zirala besteak ja,
 Pelietako geyago euren soldauakaz,
 Agaitik joten ziruen arro tanbor tronpetak,
 Ots eragiñik mendiai euren soñuakaz.

«¿Nun aurkitzen zan katolikoen Jaungoikoa, nun?
 (Ornek ziñoan), egiñ ditugun pelietan?
 ¿Guk zelan dogu garaipenakaz urteten beti,
 Arei emonda zurrak batalla guztietan?
 ¿Juramentaurik ez al gagoz gu jarraituteko,
 Zaill era zintzo asi genduzan pausoetan?
 Ikusiko da zein Jaungoiko dan gaur bere nausi
 Emongo diran batalla garratz samiñetan.»

Ungriatarren Erregea zan gurien buru,
 Ta Españako kardenala zan Infantea;
 Baita eurakaz bazan oraindik irugarrena,
 Lorenatar bat Duke gerrari errimea:
 Zeintzuk jasorik biotzak gora, eskatutean,
 Batalletako Jaungoikoaren laguntzea,
 Azkortu ziran esetsireko protestanteai,
 Garaitu edo emon artean bizitzea.

Batallearen joan etorri datia egoan,
 Mendicho baten bat jarri, edo ez eitean;
 Nundik azpian zirealako artzen guztiak,
 Eta beragaz jabe gureak ein zirean;
 Idiakez-en terzio zarra ikusiaz bat,
 Bandereagaz bere gañ edo tontorrean,
 Estutasuna, ikarea ta larri aldia,
 Bazan ugari protestantien biotzean.

An ikusi zan katolikoen estandarteia,
 Orain zabaldu, orain aiseak kiribiltzen,
 An eguzkiak gabaz begiak estaldu arren,
 Katolikoak idigiago dabez jartzen;
 An dabil bere Aita Kamara injineroa,
 Gastadoreai munak non egin erakusten,
 Arrats batean trincheraz josten dabe mendia,
 Egunerako gaztelu dabe biurtuten.

Arerioak otsoak legez amorratuaz,

Egunari zaiñ aurkitzen ziran baña estu,
 Besteak bildots mantsocho batzuk ziralakoan,
 Gois-goissartuta trinchera on bat eutsen artu;
 Baña, bildotsak legoeturik ekin eutsen ta
 Egiñ zituen gaba baño len kanporatu,
 Ez baña, danak; zergaitik zelai egotzietan,
 Agoaz gora naikoa ill da zan geratu.

Alper-alperrik Gustavo Ornek asaltuakaz
 Biamonean amabost bidar dau esesten,
 Alper-alperrikizan zirean bere indarrak,
 Jentea galdu baño besterik ez dau eiten;
 Baita alperrik Weimar zelayan artilleriaz,
 Dabil Duke Jaun Lorenarrari tiratuten;
 Aren lekuan jo arren Lope, ez da ardura,
 Zergaitik onek biotz geyago daben artzen.

An ikusi zan gure kapitan Mondragotar au,
 Zelan gerrari egiazko bat zan benetan;
 An kañoeko baleak beso eskumakoa
 Eroan arren ezkerrekoaz balietan;
 Anche beragaz pikea altzaurik uluka asten da;
 «Ea mutillak ez ichi armai amatetan,
 Aurrera, aurrera, suan jarraitu, ill ala bizi,
 Jaungoikoaren gloria-gaitik batalletan.»

Arrituten da gure kardenal Infante zana,
 Ikusitean euskaldunaren adorea,¹
 Lope Ochoak agertu eban biotz andia
 Dalako utsik umant andien balorea;
 Zeñek aurrera bere sallean daben jarraitzen,
 Azturik falta ebala beso eskumea,
 Jarichi arte oso ta santu katolikoen
 Garaipena ta arerioen desondrea.

Protestanteak anche betiko lotsatu ziran,
 Millaka illda millaka jausi sarietan,
 Euren artean baita Gustavo preso jausirik,
 An ikusten da nai eta nai ez umilletan;
 Zergaitik euken gureak fede egiazkoa,

(1) Adorea=valor.

Eta Lope zan legoi bat legez au zainketan,
Bere izena mundua mundu agaitik bizi
Egingo jaku istoria ta kondairetan.

FELIPE ARRESE TA BEITIA.

Ochandion, 1896-ko urtean.

COMISIÓN DE MONUMENTOS DE GUIPÚZCOA

ACTA

Reunida en el Instituto provincial, bajo la presidencia del Sr. Añíbarro, celebró sesión ordinaria el miércoles 22 de Enero corriente á las once de la mañana.

Excusaron su asistencia por enfermedad, los señores O'Reilly y Uriarte.

Fueron presentados los números de los Boletines de las Reales Academias de la Historia y de Bellas Artes, de la *Société des Sciences, Lettres et Arts*, de Pau; de la Comisión de Monumentos de Navarra y de la Revista EUSKAL-ERRIA.

Aprobada el acta de la sesión anterior se tomaron los siguientes acuerdos:

Que aprovechando el próximo viaje á Madrid del Vocal Excelentísimo Sr. Marqués de Seoane y de Alhama, manifieste oficial y personalmente al Excmo. Sr. Director de la Real Academia de la Historia D. Antonio Cánovas del Castillo la sincera gratitud de esta Comisión de Monumentos por haberse dignado presidir la sesión extraordinaria de 27 de Septiembre de 1895, á la cual honraron igualmente con su